

SWEDISH ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY

1(9)

PM
2015-09-24   Ärendenr:
NV-06340-14

Genomförandeplan för arbete med grön infrastruktur

Del av redovisning av ett regeringsuppdrag (M2014/1948/Nm)

1. Tidsplan

Nedan anges aktuell tidsplan. Den kommer att kompletteras och anpassas utifrån aktörernas behov som identifieras under det fortsatta arbetet med uppdraget att koordinera framtagandet av en grön infrastruktur i Sverige.

2015

Jan Länsstyrelserna får i uppdrag att utveckla handlingsplaner för grön infrastruktur fram till 2017.

1 okt Naturvårdsverket har tagit fram riktlinjer för länsstyrelsernas arbete med handlingsplanerna.

Nov–dec Startmöte med fokus på länsstyrelsernas arbete med regionala handlingsplaner.

2016

Naturvårdsverket och övriga berörda myndigheter tillgängliggör löpande goda exempel på tidigare arbete med grön infrastruktur.

Naturvårdsverket erbjuder utbildning i samhällsekonomisk konsekvensanalys.

Workshop I om landskapsanalyser genomförs.

Sveriges lantbruksuniversitet och Havsmiljöinstitutet erbjuder, på uppdrag av Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten, stöd till länsstyrelserna för arbetet med landskapsanalyser.

1 jan Samtliga länsstyrelser är i gång med arbete att utveckla regionala handlingsplaner.

1 jan Delar av IT-stödet är på plats.

Feb Någon eller några länsstyrelser börjar ta fram regionala handlingsplaner med hjälp av Open Standards.

Höst En större träff genomförs om regionala handlingsplaner för berörda aktörer med fokus på fördjupat arbete med handlingsplaner.

2017

Workshop II om landskapsanalyser genomförs.

Naturvårdsverket börjar i samråd med berörda myndigheter att ta fram av en vägledning för hur de regionala handlingsplanerna bör användas i prövning enligt miljöbalken.

Boverket tar i samråd med berörda myndigheter fram vägledning för hur de regionala handlingsplanerna bör användas i planering och prövning enligt plan- och bygglagen.

1 okt Länsstyrelserna har till stora delar etablerat regionala handlingsplaner.

2. Genomförandeplan

De regionala handlingsplanerna för grön infrastruktur är tänkta att vara det centrala verktyget i arbetet med att bevara och utveckla grön infrastruktur i Sverige. I och med att regionala handlingsplaner ska knyta ihop många aktörer och olika verksamheter är det viktigt att det finns tydlighet i vem som ansvarar för vad och när de olika stegen i arbetet utförs. Nationellt stöd till och samordning av arbetet med att ta fram regionala handlingsplaner för grön infrastruktur kan ske genom särskilda insatser, till exempel genom utbildningar och träffar för erfarenhetsutbyte, och som en del i myndigheternas pågående arbete. Nedan beskrivs nationella myndigheters roll i att stödja länsstyrelsernas arbete med att ta fram de regionala handlingsplanerna.

2.1. *Insatser från nationella myndigheter*

Naturvårdsverket har regeringens uppdrag att koordinera arbetet med grön infrastruktur på nationell nivå. Koordineringen ska ske i samarbete med länsstyrelserna, Havs- och vattenmyndigheten, Jordbruksverket, Boverket, Trafikverket, Skogsstyrelsen, Riksantikvarieämbetet och andra berörda myndigheter och aktörer. I den nationella koordineringen av arbetet med grön infrastruktur ingår följande ansvarsområden:

- a. Ge stöd till utvecklingen av nationella, regionala och lokala handlingsplaner för grön infrastruktur.
- b. Ge möjlighet till myndighetssamverkan och erfarenhetsutbyte, samt dialog och samverkan med olika aktörer.
- c. I samarbete med andra berörda nationella myndigheter säkerställa att relevanta nationella analyser genomförs och nationella dataunderlag tas fram.
- d. Samordnat utveckla och förvalta eventuella IT-lösningar, inklusive tillgängliggörande av dataunderlag.
- e. Vägleda länsstyrelserna om hur de i sitt arbete gentemot kommuner och regionplaneorgan inom ramen för fysisk planering och handlingsplaner för grön infrastruktur kan förbättra hänsynen till ekosystemtjänster.¹
- f. Inhämta kunskap och erfarenheter från arbetet med grön infrastruktur i andra europeiska länder och vidareförmedla det till regionala aktörer i Sverige.

Arbetet med grön infrastruktur gäller både i land och i vatten. Havs- och vattenmyndigheten är förvaltningsmyndighet på miljöområdet för frågor om bevarande, restaurering och hållbar användning av sjöar, vattendrag och hav och har därför ett särskilt ansvar för arbetet med grön infrastruktur i vatten.

- För att få till en fungerande löpande kommunikation mellan berörda myndigheter och skapa engagemang bör befintliga forum användas och stärkas. Den nationella myndighetsgruppen² kommer att användas för fortsatt samverkan mellan berörda myndigheter, i frågor som rör grön infrastruktur.

¹ Miljö- och energidepartementet (2015). Uppdrag att koordinera genomförandet av en grön infrastruktur i Sverige. Regeringskansliets diarienummer M2015/684/Nm

² I januari 2015 etablerades myndighetsgruppen i samband med arbetet att ta fram riktlinjer för framtagandet av regionala handlingsplaner. Gruppen har bestått av representanter för Boverket, Jordbruksverket,

- För att stärka samverkan mellan olika befintliga verksamheter planerar Naturvårdsverket bland annat genomföra större träffar med alla berörda aktörer inbjudna.

Det är viktigt att olika nationella myndigheter stödjer arbetet inom sina ansvarsområden.

- Hos respektive nationell myndighet bör det fr.o.m. 1 januari 2016 finnas en utpekad kontaktperson med internt samordningsansvar för grön infrastruktur.

Det viktigaste ur nationellt perspektiv är att nationella myndigheters strategier, vägledning och medelsfördelning var för sig och samlat, gynnar och ger synergier i arbetet med att nå målen i de regionala handlingsplanerna.

- Nationella myndigheter analyserar hur kunskapsbristen inom ämnesområdet kan uppmärksammas, vilka kunskapsluckor som finns i nationella underlag och hur relevant forskning kan främjas.

2.1.1. *Nationellt stöd för att ta fram av underlag till regionala handlingsplaner*

En del av underlagen bör tas fram samlat, på nationell nivå. Det handlar främst om underlag där nationell skala är lämplig och om underlag som tas fram av samtliga länsstyrelser.

- Berörda nationella myndigheter tar tillsammans med länsstyrelserna, samt i dialog med berörda aktörer, fram relevanta nationella underlag och analyser, och gör dem tillgängliga. En del av detta arbete kan behöva ske sektorsvis.
- Naturvårdsverket och andra berörda myndigheter kommer att upprätthålla en lista över relevanta nationella strategier och planer.

2.1.2. *Erfarenhetsutbyte, utbildning och nya arbetssätt.*

Arbetet med regionala handlingsplaner bör ta vara på de erfarenheter som redan finns inom naturvårds- och miljöarbetet, särskilt sådana där genomförandet bygger på frivillighet, samverkan och dialog med andra aktörer och/eller där flera geografiska skalor berörs samtidigt. Det är viktigt att främja möjligheter till löpande kontakter och erfarenhetsutbyte mellan berörda aktörer.

Naturvårdsverket och andra berörda nationella myndigheter kommer i första hand att använda befintliga nationella fora i arbetet med att stödja och vägleda arbetet med regionala handlingsplaner. De befintliga arbetsformerna kommer att kompletteras med riktade utbildningar, workshoppar och konferenser. Ett lämpligt forum för inspiration, utbildning och erfarenhetsutbyte kan vara större träffar, som till exempel Miljömålsdagarna, för att möjliggöra att många berörda aktörer möts. Utöver det kommer mer riktade seminarier och workshoppar erbjudas, med fokus på analyser och fördjupningar med koppling till grön

infrastruktur samt till de aspekter av arbetet där behov av extra insatser identifieras.

Erfarenhetsutbyte

- Ett startmöte anordnas under senhösten 2015 med fokus på länsstyrelsernas arbete med regionala handlingsplaner. Startmötet kommer bland annat ta upp Naturvårdsverkets riktlinjer och länsstyrelsernas behov av nationellt stöd.
- En större träff för att inspirera och diskutera insatser och idéer kring grön infrastruktur genomförs för intresserade myndigheter, organisationer och näringsliv under 2016.
- En samling med goda exempel på arbete med grön infrastruktur tillgängliggörs.

Utbildning och vägledning

- Under 2016 anordnas en eller flera flerdagars workshoppar om landskapsanalyser för länsstyrelserna. Mötena ska fokusera på framtagandet av underlag, samverkan och utförande av analyser med hjälp av standard GIS-program (ArcGIS, QGIS) och/eller dedikerade program (Zonation, GUIDOS, med flera).
- Länsstyrelserna erbjuder utbildning i samhällsekonomiska konsekvensanalyser. Detta kommer att göras som en del av någon workshop som myndigheterna anordnar.
- En vetenskaplig referensgrupp knyts till arbetet med grön infrastruktur. Referensgruppen ska kunna konsulteras av länsstyrelserna. Gruppen ska bistå med metod- och kompetensstöd och därigenom minska glappet mellan forskning och genomförande.
- Naturvårdsverket tar efter samråd med berörda myndigheter fram en vägledning för hur de regionala handlingsplanerna bör användas i prövningar enligt miljöbalken.
- Boverket tar i samråd med berörda myndigheter fram vägledning som omfattar hur de regionala handlingsplanerna bör användas i planering och prövning enligt plan- och bygglagen.

Nya arbetssätt

- Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten testar under 2016 – 2017, tillsammans med någon eller några länsstyrelser, att ta fram en regional handlingsplan genom Open Standards med hjälp av programvaran Miradi³. Fördelen med detta arbetssätt är ett gemensamt språkbruk och uppbyggnad av planer som underlättar att använda andras framgångsrika exempel.
- För att stödja länsstyrelsernas arbete med geografiska analyser avser Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten att uppdra åt Sveriges lantbruksuniversitet (framför allt Artdatabanken och SLU Aqua) och Havsmiljöinstitutet att stötta länsstyrelsernas arbete med landskapsanalyser.

2.2. Informationsförsörjning

Länsstyrelsen i Jönköpings län har fått i uppdrag av Naturvårdsverket att i en förstudie klargöra vilket IT-stöd som behövs för att kunna ta fram och genomföra regionala handlingsplaner för grön infrastruktur. Förstudien ska

---

³ <https://www.miradi.org/>

belysa behovet av funktionalitet, vilka IT-stöd som redan finns och om det finns behov av anpassning eller nyutveckling av IT-stöd, hur underlagsdata är tillgängliggjorda idag, hur underlag från arbetet med regionala handlingsplaner kan tillgängliggöras, samt vem som bör ta ansvaret för dataförsörjningen.

- En IT-baserad lösning ska, i alla fall till delar, vara på plats från den 1 januari 2016.

2.2.1. *Dataunderlag*

En kartläggning av befintliga dataunderlag för terrestra miljöer har genomförts av Metria på uppdrag av Naturvårdsverket.⁴ Kartläggningen är en sammanställning över vilka underlag som kan användas i framtida analyser och på vilket sätt de bidrar till kunskapen om biologisk mångfald på landskapsnivå. Metria gav även förslag på vidare bearbetningar och ytterligare underlag som kan ge stort mervärde i analyserna av grön infrastruktur, men som saknas idag.

Enligt Metrias sammanställning finns det en stor mängd information tillgänglig för analys av grön infrastruktur. Ett flertal av underlagen är rikstäckande och insamlade i en skala som lämpar sig för analyser på lokal till nationell nivå. Vissa datamängder är insamlade på en mer generell nivå, men bidrar ändå med viktig information. Inget av de tillgängliga dataseten innehåller tillräcklig information för att kunna användas oberoende av andra underlag. Det beror på att data är insamlade och sammanställda för olika syften. Läggs information från flera olika källor samman ger det förutsättningar för att skapa ett bra underlag för ytterligare analyser. Det kan till exempel handla om att uppdatera marktäckedata med nya hyggen och exploateringar eller att kombinera biomassaskattningar med skogstyp. Regionala analyser underlättas om sådana bearbetningar tillgängliggörs och hålls ajour nationellt av respektive sektorsmyndighet.

Havs- och vattenmyndigheten har med hjälp av Artdatabanken och AquaBiota genomfört en kartläggning av vilka underlag som finns tillgängliga avseende biologiska värden i akvatiska miljöer (limniska⁵ respektive marina⁶). Avsikten är att tillgängliggöra underlaget för länsstyrelserna inför det fortsatta arbetet med handlingsplanerna.

2.2.2. *Förvaltning och tillgängliggörande av underlag*

Att tillgängliggöra underlag och handlingsplaner är centralt för att uppnå målsättningarna för arbetet med grön infrastruktur. Dels behöver kommunerna få tillgång till underlag och planer till sin fysiska planering, dels inför verksamhet som rör fysisk exploatering och annan mark- och vattenanvändning. Länsstyrelserna och nationella myndigheter behöver få tillgång till underlag och

⁴ Edman T., Ahlcrona E., Christvall C, Jönsson C., Larsson K. och Lindeberg G. (2015) Sammanställning av befintliga data till stöd för en grön infrastruktur. Metria 2015.

⁵ Artdatabanken (2015). Grön infrastruktur i sötvatten. Rapport.

⁶ Enhus, C & Hogfors, H. (2015). Kartunderlag för marin grön infrastruktur – behovsanalys, datasammanställning och bristanalys. AquaBiota Report 2015:05. 62 sid.

handlingsplaner både för direkt användning i sina olika verksamheter och för uppföljning, analys och utvärdering.

Tanken är att länsstyrelsernas handläggare ska få stöd i arbetet med att ta fram och genomföra regionala handlingsplaner för grön infrastruktur. Stödet ska:

- Tillgodose både länsstyrelsens framtagande och andra aktörers behov av relevant information i både framtagande- och genomförandefas.
- Ge länsstyrelserna ett bättre funktionellt stöd för handläggningen av arbetet med grön infrastruktur, genom att underlagsmaterial, grundläggande riktlinjer, prioriteringar och goda exempel finns på ett och samma ställe.
- Öka kvaliteten i form av ensade handlägningsprocesser, mallar och andra verksamhetsstöd.
- Underlätta den nationella samordningen.
- Bidra till att länsöverskridande åtgärder lättare kan planeras och att länets egna åtgärder lättare synkroniseras med övriga insatser.
- Ge övriga aktörer tillgång till samma underlag. Därmed stimuleras samverkan och förankring.
- Stimulera inhämtning av underlag från externa aktörer (utifrån ett länsstyrelseperspektiv).

Länsstyrelsen i Jönköpings län har i dialog med Naturvårdsverket, tagit fram följande principer (se även figur 1.) för projektet om IT-stöd:

- Data ska tillgängliggöras av sina ägare.
- Befintliga data, tekniska lösningar och tekniska infrastruktur ska utnyttjas.⁷
- Samverkan och enhetlighet i arbetet ska främjas.

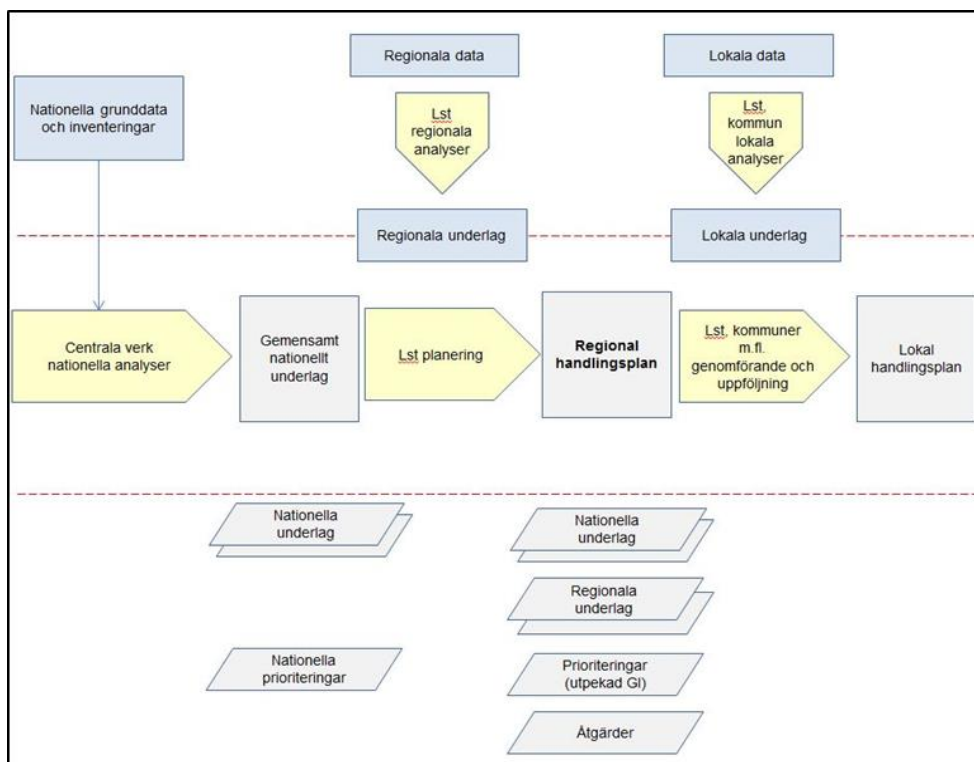
Den myndighetsgemensamma strategin för miljödatahantering, framtagen och förvaltd av MIT⁸, ska följas. Syftet med strategin är att effektivisera miljödatahanteringen i Sverige och utveckla miljödata som en strategisk resurs i samhället. Miljöinformation ska vara öppen, efterfrågad och lättillgänglig.

---

⁷ Idag finns eller utvecklas flera system som hanterar geografisk information (t.ex. VicNatur och webbaserad planeringskatalog). Länsstyrelserna håller tillsammans med Boverket på att utveckla en webbaserad planeringskatalog (WPK) för samhällsplanering och miljöinformation. Syftet med katalogen är att samordna och effektivisera arbetet med planeringsunderlag bl.a. från olika myndigheter. Katalogen kommer att innehålla metadata om planeringsunderlag och vägledning relevanta för den fysiska planeringen. Genom att på ett ställe kunna söka fram olika typer av underlag underlättas arbetet med länsstyrelsernas samråd, granskning och sammanfattande redogörelser. Arbetet ska vara klart till årsskiftet 2015/2016. I förstudien om IT-plattform ska man titta på hur befintliga IT-stöd används bäst, inte hur de ska ersättas med något nytt.

⁸ Miljövårdens IT är ett samverkansforum för länsstyrelserna, Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten för frågor kring utveckling och förvaltning av verksamhetsstöd.

Figur 1. Skiss över den modell som framtagandet av IT-stödet bygger på. Modellen belyser var i arbetsprocessen olika underlag används och var därför ansvaret för tillgängliggörande bör ligga.

- Förstudien ska vara klar den 1 november 2015. Eftersom länsstyrelserna ska arbeta aktivt med regionala handlingsplanerna från 1 januari 2016 behöver tekniska lösningar väljas så att IT-stödet åtminstone till delar kan fungera redan vid årsskiftet.